

ȘEDINȚA DE INAUGURARE

CATEDRA DE ARTE ȘI EDUCAȚIE ARTISTICĂ: TRADIȚII ȘI PERSPECTIVE

DEPARTMENT OF ARTS AND ARTISTIC EDUCATION: TRADITIONS AND PERSPECTIVES

Marina COSUMOV,

*conferențiar universitar, doctor în pedagogie,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, R. Moldova*

Abstract: *Achievements in the field of music education in the Republic of Moldova during the last decades have evolved dynamically. The Department of Arts and Art Education of the Faculty of Education Sciences, Psychology and Arts, “Alec Russo” State University of Bălți is a true center of culture, science and art education.*

The scientific and artistic creation research carried out within the department is the foundation for the conceptualization and development of the educational-artistic field in the Republic of Moldova, as well as for the consolidation of the teaching and scientific community around the values of artistic education.

Keywords: *music education, educational-artistic field, educational-artistic values.*

Conferința Științifico-Practică Internațională „Educația artistic-spirituală în contextul învățământului contemporan: realizări, provocări, perspective” reprezintă evenimentul științific care constituie, pe bună dreptate, ecoul îndelungatei și complexe activități a Catedrei de arte și educație artistică, catedră ce și-a confirmat pe parcursul a 6 decenii valoarea unui adevărat centru de cultură, știință și educație artistică.

Paginile istorice înscriu perioade importante atât în constituirea catedrei, cât și pentru fundamentarea domeniului educativ-artistic național, printre care:

- **1958** – înscrierea primei pagini în istoria pedagogiei muzicale moldovenești prin fondarea secției Învățământ primar și cânt în cadrul Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți.
- **1959** – deschiderea specialităților: Învățător de limba română și cânt, Învățător de limba franceză și cânt, Învățător de limba rusă și cânt.
- **1960** – fondarea, prin ordinul Ministerului Învățământului al R.S.S. Moldovenești, nr. 365 din 07.06.1960 primei subdiviziuni de specialitate în domeniul pedagogiei artistice – Catedra de muzică și cânt, care asigură pregătirea profesională a învățătorului de cânt.
- **1968** – crearea prin ordinul nr. 81 din 06.07.1968 a două catedre: Catedra de cânt și metodică cântului și Catedra de muzică în cadrul Facultății de Învățământ Primar.
- **1975** – deschiderea, prin ordinul Ministerului Învățământului al R.S.S.M., nr. 414 din 06.10.1975 secției Muzical-Pedagogice cu Catedra de cânt și metodică cântului și Catedra de muzică., în cadrul Facultății de Pedagogie și Metodică Învățământului Primar.

- **1980** – reorganizarea secției Muzical-Pedagogice în Facultatea Muzical-Pedagogică cu două catedre de specialitate: Catedra de cânt și metodică cântului și Catedra de instrumente muzicale, destinate pentru pregătirea specialiștilor la noul profil – Muzică, cu calificarea Profesor de muzică și cânt.
- **1986** – formarea în cadrul Facultății Muzical-Pedagogice a trei catedre: Metodică educației muzicale, Instrumente muzicale, Dirijat coral.
- **1995** – reîntitularea facultății în Facultatea de Muzică și Pedagogie Muzicală, cu două catedre: Catedra de instrumente muzicale și metodică și catedra de dirijat și teorie.
- **2011** – comasarea prin ordinul Rectorului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, nr. 05-424 din data 25.08.2011 a catedrelor instrumente muzicale și metodică și dirijat și teorie în Catedra de arte și educație artistică, în cadrul Facultății de Științe ale Educației și Arte.
- **2013** – includerea prin ordinul Rectorului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, nr. 02-57 din 04 octombrie 2013 Catedrei de arte și educație artistică în Facultatea de Științe ale educației, Psihologie și Arte.

Începând cu anul **1960**, Catedra de muzică și cânt asigură pregătirea profesională a învățătorului de cânt, iar cercetările științifice realizate în cadrul catedrei constituie temelia pentru conceptualizarea și dezvoltarea domeniului educațional-artistic din Republica Moldova, precum și pentru consolidarea comunității cadrelor didactice și științifice în jurul valorilor educației artistice.

Grație unor personalități notorii ale domeniului, reprezentanți, manageri, profesori ai catedrei – regretatul **Sergiu Croitoru**, profesorul emeritus al USARB **Anton Popov** și conferențiarul **Pavel Anton**, precum și personalități din afara instituției noastre: compozitorii Tudor Chiriac și Constantin Rusnac, savanții Eugen Coroi și Alexandru Borș ș.a., Moldova este prima dintre fostele țări sovietice

care editează manuale de „Cânt”, apoi „Muzică și cânt”, manuale și ghiduri autohtone, ce reflectau idei și concepte deja afirmate ale pedagogilor-muzicieni, personalități notorii ale țărilor europene și Rusiei, precum: H. Kretzschmar, L. Kestenberg, K. Orff (Germania), Z. Kodaly (Ungaria), E.J.Dalcroze (Elveția), G. Breazul (România), B. Asafiev, D. Kabalevski (Rusia).

Sincronizarea și sintetizarea proceselor de constituire a sistemelor de educație muzicală în diferite țări au deschis largi perspective și în constituirea paradigmei moderne a educației muzicale naționale, reconceptualizare raportată, cu certitudine, la activitatea savantului, filosofului, muzicologului, pedagogului Ion Gagim, co-autorul concepției educației muzicale în Republica Moldova, care definește finalitatea domeniului „formarea culturii muzicale ca parte componentă și indispensabilă a culturii spirituale a personalității”. De aici, axa educației muzicale preia direcția ce urmărea în prim-plan dezvoltarea prin valorile artei muzicale a **culturii spirituale a personalității**.

Spiritualizarea umană prin valorile artei muzicale constituie „firul roșu” al întregii activități științifice a savantului Ion Gagim. Prin întreaga creație științifică care cuprinde 8 monografii, peste 200 de studii de sinteză și articole științifice, manuale universitare și preuniversitare etc., autorul este fondatorul domeniilor: Pedagogia muzicii, Psihologia muzicii, Filosofia muzicii.

În aceeași ordine de idei, ținem să menționăm că fundamentele științifice ale domeniului de educație muzicală, își dezvoltă și își extind valoarea și prin implementarea și aplicabilitatea metodologică a acestora în arealul pedagogic-artistic național, prin alți piloni ai catedrei, manageri, autori de cărți: regretatul doctor habilitat Vladimir Babii – șeful Catedrei de teorie și dirijat (2003 - 2011), precum și autoare în serie a mai multor ediții de manuale de educație muzicală – doctor, conferențiar universitar Marina Morari, șefă a Catedrei de instrumente muzicale și metodică (2003 - 2011).

Rezultatele științifice și metodologice ale catedrei dețin, în acest context, întâietatea atât în țară, cât și peste hotare. Grație domeniului pe care îl reprezintă, aceste rezultate își confirmă valoarea, desigur, și prin implementarea practică la nivel social, cultural, artistic.

Reliefăm, totodată, personalitatea maestrului în arte, manager pe parcursul a mai bine de 20 de ani, managerul Filarmonicii pentru copii, doctor, conferențiar universitar – Margarita Tetelea. În acest context, remarcăm aportul substanțial, dăruirea și inițiativa nesecată pentru organizarea unui ciclu impunător de concerte, master-classuri, festivaluri, recitaluri, întâlniri cu personalități notorii, piloni ai culturii naționale și promotori ai spiritualității viitoarelor generații.

Actualmente, Catedra de arte și educație artistică dispune de o reprezentanță solidă de cadre didactice calificate și profesioniste, care îmbină armonios într-o formă integrală, triadică, experiența științifică, didactică și artistică, printre care: 1 doctor habilitat, profesor universitar, 7 doctori în științe pedagogice/studiul artelor, conferențieri universitari și 7 asistenți universitari, printre care 2 doctoranzi.

OFERTA ACADEMICĂ A CATEDREI DE ARTE ȘI EDUCAȚIE ARTISTICĂ

CATEDRA DE ARTE ȘI EDUCAȚIE ARTISTICĂ
Date de contact:
Rector USARB:
dr., conf. univ. Natalia Găgim - 0231 52 340
Decan FSEPA:
dr., conf. univ. Lora Cobanu - 0231 52 358
Șef catedră AEA:
dr., conf. univ. Maria Cosumov - 0231 52 314

SPECIALITĂȚILE CATEDREI DE ARTE ȘI EDUCAȚIE ARTISTICĂ
Ciclu I - Licență
Specialitatea 0114/12 Muzică - 180 ECTS
Secția Zs (cursuri studii) - 3 ani
Secția FR (cursuri studii) - 4 ani
După absolvirea studiilor absolventul poate îndeplini funcția de profesor de educație muzicală în învățământul preuniversitar general, contribuind la formarea artistică, manager, interpret în educația/instruirea muzicală, cercetător în pedagogia muzicală.
Ciclu II - Master
Specializarea
Didactica disciplinelor artistice - 120 ECTS
Secția Zs (cursuri studii) - 2 ani
După absolvirea studiilor absolventul poate îndeplini funcția de profesor în învățământul artistic preuniversitar, manager în sistemul educațional-artistic preuniversitar, colaborator științific în cadrul instituțiilor de cercetare cu profil pedagogic-artistic, conducător de formații artistice, cercetător în pedagogia artistică.

PROGRAME DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ ORGANIZATE ÎN CADRUL CATEDREI DE ARTE ȘI EDUCAȚIE ARTISTICĂ
1. EDUCAȚIE MUZICALĂ
2. EDUCAȚIE MUZICALĂ TIMPURIE
3. INSTRUIRE ARTISTICĂ
4. MANAGEMENTUL ACTIVITĂȚILOR CULTURALE ȘI ARTISTICE
5. EDUCAȚIE MUZICOLOGICĂ
Date de contact:
Prim-protector pentru activitatea didactică:
dr., conf. univ. Lilia Granețkaia - 0231 52 396
Directorul Centrului de formare profesională continuă:
lect. univ. Aneta Coloman - 0231 52 312

Catedra de arte și educație artistică oferă formare academică de calitate la nivelul studiilor de licență (Programul de studii *Muzică*), masterat (Programul de studii *Didactica disciplinelor artistice*) și doctorat (Domeniul Științe ale educației). De asemenea, catedra oferă o gamă variată de programe de formare continuă pentru specialiștii din domeniile educațional-artistic la 5 specialități (acreditate în anul 2019).

Catedra este reprezentată prin autori de concepte și documente strategice ale funcționării sistemului educațional-artistic din țară - autori de manuale, ghiduri, monografii pentru învățământul general, special și superior și, desigur, și alte relizări științifice impunătoare.

Activitatea științifică amplă, realizată în cadrul catedrei, este certificată prin funcționarea:

Consiliul Științific Specializat de susținere a tezelor de doctor în științe pedagogice (educație muzicală, educație literar-artistică; educație teatrală, educație artistico-plastică) D 35 - 532.02 (președinte Ion Gagim);

Seminarului Științific de Profil D 35.532.02-01 - Teoria și Metodologia instruirii (discipline artistice) (președinte Margarita Tetelea).

În cadrul acestor instanțe au fost susținute teze de doctorat în domeniile: educației muzicale (M. Vacarciuc, M. Morari); în anul 2008 dr., conf. univ. L. Granețkaia susține I teză în cadrul universității noastre, urmată de către M. Cosumov (2012), V. Crișciuc (2013), L.

SUSȚINEREA TEZELOR DE DOCTOR ÎN ȘTIINȚE PEDAGOGICE

Mariana VACARCIUC
Lilia GRANETKAIA 28.11.2008
Marina MORARI
Viorica CRIȘCIUC 11.10.2013
Marina COSUMOV 24.06.2012
Tatiana GINJU 12.04.2019
Angela BEJAN 29.05.2020

Gavriliță); educației artistico-plastice (O. Arbuș-Spatari, A. Vitcovscaia, Gh. Popa), educației literar-artistice (T. Gînju - 2019); educației teatrale (A. Bejan 2020).

O pagină marcantă a vieții științifice a catedrei o reprezintă anul 2006, când a fost fondată revista științifică „Artă și Educație artistică”, acreditată de Consiliul Național de Atestare și Acreditare al RM.

Catedra de arte și educație artistică reprezintă un centru cultural-artistic al zonei de nord a țării, dimensiune reprezentată prin Orchestra de muzică populară „Alunelu”, Corul „Gaudeamus”, Atheneul universitar și Filarmonica pentru Copii.

O tradiție culturală a catedrei o reprezintă Ciclul de Conferințe-audiții „Arta de a asculta și a înțelege muzica”, promovate de către profesorul Ion Gagim, proiect cultural-artistic fondat încă în anul 2000, în colaborare cu Institutul Muzicosophia, Germania și care, între timp, se bucură de popularitate atât în țară, cât și peste hotare.

Remarcăm și spectrul variat al emisiunilor radiofonice și televizate prin care valorile profund științifice, filosofice ale cercetărilor realizate în cadrul catedrei sunt aduse publicului larg.

Anual, mai mult de două decenii, catedra organizează tradiționalul Concurs de interpretare artistică „Orpheus”, găzduind prin fiecare ediție peste 100 de participanți din țară, dar și de peste hotarele țării.

Un eveniment de amploare pentru viața muzicii corale îl reprezintă

Festivalul Internațional „Sărbătoarea corului” inaugurat în anul 2017. În cadrul acestei activități, curtea USARB răsună și strălucește în ecourile creațiilor corale, interpretate de coruri/formațiuni corale venite din toate zonele țării, dar și de peste hotarele ei.

Direcțiile de perspectivă ale Catedrei de arte și educație artistică vizează:

- creșterea eficienței și competitivității procesului didactic la toate specialitățile și adaptarea ofertei educaționale a catedrei la cerințele pieței muncii;
- dezvoltarea cercetărilor științifice de specialitate în concordanță cu strategia și prioritățile definite la nivel local, național și european;
- cooperarea și participarea în proiecte internaționale pentru realizarea cercetărilor în domeniu;
- asigurarea cadrului logistic optim pentru desfășurarea activităților didactice, metodologice, artistice și de cercetare științifică;
- dezvoltarea parteneriatelor cu instituții de învățământ similar din spațiul european;
- promovarea ofertelor educaționale speciale pentru cadrele didactice în domeniul educației artistice din învățământul general și extrașcolar;
- extinderea surselor de creare a vizibilității catedrei prin plasarea sistematică a informațiilor pe site-ul USARB.

Factorul principal de dezvoltare a societății contemporane orientată spre democratizare, economie de piață și informatizare prin valorile artei îl constituie resursele umane. Idealul educațional al învățământului din Republica Moldova, ce decurge din idealul social, constă în formarea integrală și armonioasă a unei personalități creative și autonome. Aceste finalități educaționale realizate în cadrul Catedrei de arte și educație artistică și integrate în formarea armonioasă a viitorului specialist în domeniul educației artistice, presupun abordarea integrată a educației intelectuale, estetice, tehnologice, moral-civice și profesionale.

BIBLIOGRAFIE

1. COROI, E., CHIRIAC, T., CROITORU, S., GAGIM, I. *Concepția educației muzicale în învățământul preuniversitar /Valențele reformei învățământului.* - Chișinău, 1992.
2. GAGIM, I., *Fundamentele psihopedagogice și muzicologice ale educației muzicale.* Referat științific al tezei de doctor habilitat.-Chișinău: Universitatea de Stat, 2007.
3. GAGIM, I., Dimensiunea psihologică a muzicii. Iași: Timpul, 2003. 280 p.
4. GUȚU, V., Managementul schimbării în cadrul educațional. Chișinău: C.E.P. USM, 2005. 144 p.
5. HARCONIȚĂ, E., alcăt. FOTESCU, M., SCURTU E. *Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Muzică și Pedagogie Muzicală: Bibliogr. selectivă / Univ. de Stat „A. Russo” din Bălți: Bibl. Șt. Univ., 2005.*